

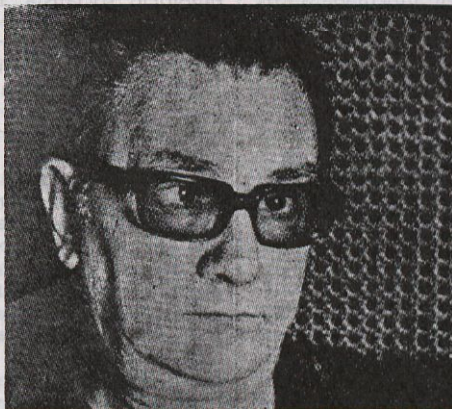
CAMPI QUI PUGUI, QUE ARRIBEN ELS POETES

UNA ANTOLOGIA DE POESIA VISUAL CATALANA

A diversos països de l'Europa de l'est i de l'oest la poesia visual està tan arrelada que l'aparició d'una antologia no és notícia car l'esdeveniment és tan normal que fins i tot, com ara a Iugoslàvia, en surt una cada any. Al nostre país, malgrat conrear-se aquesta poesia des de fa força temps, encara no disposem d'una antologia amb cara i ulls ni tampoc de cap revista especialitzada en aquesta temàtica. El més greu però, i ja n'he parlat diverses vegades però ja pots cridar si l'ase no vol beure, és la inexistència d'uns elements de distribució escaients que si bé per les publicacions literàries normals treballen, dins el que cap, amb una constància, amb la poesia visual malgrat l'activisme, la bona voluntat i el rigor dels poetes i dels editors no s'acaba de trobar la manera de fer assequibles aquestes edicions gairebé clandestines per allò de la difusió. I tot el preàmbul ve a tomb car una escola de Vallvidrera, Eina, va editar (1) l'any passat una primera antologia de poesia visual catalana; hom hi pot descobrir els nombrosos defectes formals, de presentació, i de contingut, obres i selecció, que la nodreixen, però davant l'esforç privat que fan els catalans per bastir un edifici sense cap aixopluc oficial com caldria, la poesia visual és molt cara d'editar, hem de dir endavant peti qui peti que tots els començaments són molt difícils.

Anem a comentar l'obra. El llibre en forma de quadern (187x244) està imprès a un sol color i malgrat les dificultats per assolir una interpretació plena dels signes cal felicitar als tipògrafs per la bona presentació que han fet, amb tans pocs recursos, d'aquesta difícil representació.

Enceta l'obra una breu introducció de M. Ll. Borràs on aquesta divulgadora de l'obra visual de Joan Brossa fa unes breus referències a la situació i a la tradició catalana de poesia visual. Presenta als 10 poemes visuals i amb això ja podem comentar el contingut de l'antologia abans de fer-ne la nota crítica. Brossa presenta un magnífic poema visual intítulat **Monument Barceloní**. (La Diagonal, entre el carrer Joan Güell i la Gran Via Carles III), on ha reproduït els noms esgrafiats en el monument; tot el joc del poema està basat en la data (24-II-1939) i en la nacionalitat alemanya dels nou personatges en qüestió. Segueix Carles Camps amb un poema sense títol on ha retallat un plànol de Rússia, la zona on habiten els kirgüisos i encapçala el poema, dins del plànol troquelat en forma de U invertida, la paraula «LACIA». També surt en el cantó esquerre de l'objecte les lletres

Joan Brossa.

«rbre». Ramon Canals ha ofert a l'antologia el poema **Som tots formigues?** on ha treballat les lletres a, b, c, d —en majúscules i minúscules— en dos rectangles paral·lels. J. V. Foix ha cedit el **Poema de Catalunya** fet l'any 1920 on el famós triangle geomètric-geogràfic de la nostre terra es troba envoltat en les tres línies per les paraules: **Mar Mediterrani**. Més clar, aigua. Gabriel Guasch, poeta vallenc i organitzador d'una mostra de poesia visual en aquesta ciutat el maig del 73 també treballa la poesia experimental però amb poca quantitat i molta profunditat. Iglésias del Marquet, el poeta semiòtic procedent del camp de la plàstica i del qual ja hem parlat a CANIGO (N.º 339) ens ofereix la **Tonada per a un infant** on dins un pentagrama musical hi encabeix una sèrie de signes entre ells una «a» que ocupa les tres quartes parts del disseny. Santi Pau en un poema sense títol juxtaposa tres paraules: horitzó, columna i àmbit tot fent un triangle amb els punts comuns posats a les tres respectives lletres o, a i t. Albert Rafols, organitzador de l'exposició de poesia visual el juny del 73 a l'escola Eina que és la realitzadora de la present obra que comentem, presenta el poema **Un nu** on diverses lletres i formes s'organitzen a l'entorn de la dispersió i dels lligams. Francesc Torres presenta un poema sense títol que per la seva simplicitat reproduïm:

()
()
()

Clou el llibre una poeografia de Guillem Viladot publicada al **Diari 1972** juntament

amb altres de semblants. El poema està format per un gran espai negre sobreposat a un troç de diari de les pàgines d'anuncis del diari de major tiratge a Catalunya i amb dues lletres K situades al cantó esquerre de la fulla i en tamanys diferents. Respecte a la racionalització de la poesia visual reproduiré un troç d'una llarga conversa mantinguda amb l'autor d'Entre Opus i Opus:

—Això del lligam negre-diari és molt clar, ara la lletra K deu anar per Kafka, burocràcia, procés lent de transformació, castell negre... i tot dona el nexa... Noi no t'emboliquis tan, la cosa és molt simple, vaig agafar aquests elements amb una simple i única intencionalitat plàstica i estètica.

Un apèndix format per dades cronològiques, bibliografia, exposicions i opinió sobre la poesia experimental de cadascun dels 10 participants tanca el llibre.

Respecte a la crítica, com que només hem explicat els materials que formen l'obra, enunciaré els trets sense el necessari comentari. En primer lloc i al marge de l'obra cal constatar la dificultat d'obtenció d'aquest llibre i en general de totes les publicacions d'aquest caire. Fóra interessant que una llibreria s'especialitzés en publicacions d'aquests tipus, hi deuen haver existències d'uns 30 llibres experimentals catalans però cal recórrer a l'autor, l'editor, un amic, etc., per obtenir-los, la centralització en aquests cas seria molt útil. Dins del llibre els principals punts de crítica són: criteri fàcil i superficial d'elecció dels antologats, reproducció d'obres publicades i d'altres inèdites, absència de diverses dades a l'apèndix final, manca d'una opinió del criteri de selecció dels antologadors, no contesta a la pregunta sobre poesia visual per la major part dels 10 poetes, només la contesten dos: Brossa i Viladot, feblesa en l'exposició inicial, car podria ser en extensió i profunditat més suggerent, etc. Amb tot aquestes crítiques no enfosqueixen ni gens ni mica el ganxo que té com a eina introductòria la primera antologia, senzill però interessant, de poesia visual que s'ha fet a Catalunya. (2).

JOSEP M. FIGUERES

(1) **Poesia visual**. Eina. Barcelona. Juny 1973. 35 fulls. 50 ptes.

(2) Diversos escriptors estan preparant sengles antologies, entre ells, Josep Iglésias del Marquet, diu el catàleg, en prepara una, i m'ha confirmat fa pocs dies que segueix treballant-hi i abasta les dades dels anys vint fins l'actualitat.